

**Олимпиадные задания по марийскому языку и литературе
для муниципального тура республиканской олимпиады школьников.
2017-2018 учебный год. 11 класс**

*Максимальный балл – 94
Время выполнения – 120 минут*

Марий йылме да литератур дене

1. Термин – влакым марла серыза. 10 балл

Сложный мут, повелительный наклонений, интонаций, обращений, согласный, слог, определительный придаточный ужаш, паузо, побудительный предложений, препинаний знак.

2. «Мут» шомак дене кылдалтише кўэмалтише савыртыш – влакым возыза. 3 балл

3. Шомак – влакын синоним радамаштым шуйыза, синоним дене ойлончым чоныза. 8 балл

Вик, виктараш, викташ, витараш.

4. Чарналтыш пале – влакым чын шынден возен налза, молан тыгай палым шындыман, умылтарыза. 10 балл

Шочмо ялышкем иктаж кум километр миен шуде кугорно гыч коранын чодыра дек ошкылым шонго куэ – влак канде кавашке вуйыштым нӱлтен шогат нунын парчашт шуэ лышашышт шагал южо укшышт кошкен но тӱнышт тугаяк ошо яндар вожышт южо вере чаранын гынат шонго куэ-влак але пенгыдын шогат воктенышт самырык пушенге-влак нӱлталтыныт ладыра укшан кудыр парчан куэ – влак моткоч тӱр улыт пуйто нуным ала-кӱ тӱред коштын.

В.Иванов

5. «Йылме» шомак дене кылдалтише калыкмутым серыза (3 калыкмут деч шагал лийшаш огыл). 3 балл

6. Руш мут- влакым марий йылмыш кусарыза: 5 балл

Благодарность –

Учёный –

Музей –

Искусство –

Общественный –

7. *Шомак – влакым состав дене лончылыза. 5 балл*

Ныжылгешташ, тодышталтме, нимучашдымын, книгагудысо, шалавуя.

8. *Ойлончым возен налза, тичмаш синтаксический лончылымашым ыштыза (член шот дене лончылыза, ойлончылан характеристикым пуыза). 10 балл*

Кастене але йӱдым пычкемыш окнашке ончаламат, чыла-чыла ушышко толеш, чылажат шинча ончылнем конча.

9. *Савырыме оян ойлончо нерген тичмаш ваимутым пуыза. 1- 2 пример дене возымыдам пенгыдемдыза. 2 балл*

10. *Кажне тӱшкаште «кумшо утым» муза. Моланжым рашемден кодыза. 10 балл*

а) амфибрахий, анапест, хорей

б) роман, романс, ойлымаш

в) метафор, эпитет, муро

г) мыскара, сатира, новелла

д) драме, опер, либретто

11. *«Акпатыр» драме почеш опер либреттым к° возен? 3 балл*

12. *Мо тугай лирике? Тематика шот дене лирикын тӱрлӧ лиймыже. 5 балл*

13. *Текстым лудын лекса, вуймутым пуыза. Темыжым, тӱн шонымашыжым палемдыза, планым ыштыза. 10 балл*

Сылне шошо. Кӧгӧрчен курыкым, чодырам, олыкым, кумда пасум, пеле нералтен шинчыше Павасола ялым помыжалтыш. Курык вуй гыч лум вашке шулен йогыш. Чодыра ӱмбалне верын-верын ужар тӱс койылалтыш. Олыкышто ӱмашсе кошкышо нарынче шудо шошо мардежеш шӱлыкын лӱнгалтеш. Но южик вере нӧргӧ шудо нерешташ тӱналын. А пасушто ужар озым шокшо кече дене ӱчашышыла шыргыжеш. Вет тудо теле гоч кукшо лум йымалне пызырналтын илен. Ынде шӱлаш йонгыдо, ласка, весела. Вуй ӱмбалне турий чӱчка, шокшо кече ырыкта, тудо койын кугемеш, лӧзанеш. Чашкерыште шӱшпык шӱшка, куку мура. Шошо мардеж тыгыде куэрлам чаманыде лонеш гынат, нуно садак вичкыж укшлаштым моторын лойгыкташ тыршат. Корем кокла гыч йоген лекше памаш йӱдшӧ-кече чорга.

Ялыштат калык веселангын. Кудывечышке лектеш, тидым-тудым ыштылеш. Пашаже уке гынат, тек шогылтеш.

Икманаш, сылне шошо шурген эртен кайыш, мотор кенеж лишеме.

Пакчалашке ужар тӱс пурыш. Пошкудо-влакын савар гоч кычкыркален ойласыме йӱкышт шоктыш. Пакча паша пытымеке, ик жаплан уремыште тымык лие. Но тымык касым ожсо гай йонгалтарен, гармонь йӱк ок шокто. Мурымаш-куштымашын пушыжат уке.

Тымык кенеж кас. Изиш юалге да шӱлаш каньыле. Урем гыч пурыматат ок шу!
(Зинаида Тимирбаева-Арпаш семын.)

14. Почеламутлан тичмаш анализым ыштыза. 10 балл

Йочам годым

Ўжара гай чон волгалтме годым,
Умыр водын я ласка эрден,
Шўм йымен да сылне семым йодын,
Я мураш, я колышташ шулен.

Муренам, пўртўсын ямжым шижын,
Йонго чодыраште, вўд воктен.
Мурын семже, юзо патыр вийже
Шинчавўд лекмеш кумыланген.

Помышем нумалын сылнымутым,
Лышташ семын йышт ойлен тўрвем:
Тиде верым, тиде шочмо мутым,
Тиде калыкем мый йўратем!

А. Александров